Verksamheter som inte omfattas av livsmedelslagstiftningen

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Ta del av information om privathushåll och andra verksamheter som inte omfattas av livsmedelslagstiftningen.

Tillämpningsområdet för livsmedelslagstiftningen

Både EU:s livsmedelslagstiftning och livsmedelslagen (2006:804) ska tillämpas i alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan för livsmedel. Se bland annat artikel 1.3 i förordning (EG) nr 178/2002 och 3 § livsmedelslagen. Men stora delar av livsmedelslagstiftningen är begränsad till att gälla livsmedelsföretagare. I livsmedelslagstiftningen finns vissa uttryckliga undantag från lagstiftningen som du bland annat kan läsa mer om nedan.

Livsmedel avsedda för konsumtion inom privathushåll

Enskildas beredning, hantering eller lagring av livsmedel för konsumtion inom privathushåll undantas från EU-lagstiftningens tillämpningsområde. Se artikel 1.3 i förordning (EG) nr 178/2002, artikel 1.2 i förordning (EG) nr 852/2004 och artikel 1.3 i förordning (EG) nr 853/2004.

På motsvarande sätt undantas enskildas hantering av livsmedel för konsumtion inom privathushåll från livsmedelslagens tillämpningsområde. Se 4 § livsmedelslagen. Undantagets formulering skiljer sig visserligen något från de enligt EU-förordningarna, men tillämpningsområdet för livsmedelslagen är avsett att så långt som möjligt sammanfalla med de centrala EU-förordningarna. Livsmedelsverket anser att undantagen enligt livsmedelslagen i respektive nämnda EU-förordningar bör tillämpas på ett och samma vis.

För att de aktuella undantagen ska vara tillämpliga förutsätts dels att det är en enskild/enskilda som står för själva beredningen, hanteringen eller lagringen, dels att livsmedlen hanteras och konsumeras inom privathushållet. Livsmedelsverket bedömer att begreppen privathushåll och enskild bör förstås på det sätt som anges nedan.

Begreppet ”privathushåll”

Begreppet ”privathushåll” bör förstås i enlighet med vanligt språkbruk, det vill säga att det gäller en grupp människor som delar bostad och tillsammans ansvarar för hushållets livsmedelsförsörjning. Släktskap och andra relationer har i sig inte någon avgörande betydelse för bedömningen av vilka som ingår i ett privathushåll.

Livsmedel anses konsumeras inom ett privathushåll även om livsmedlen konsumeras av hushållets gäster eftersom livsmedlet även i de situationerna konsumeras under helt privata förhållanden.

Av flera skäl är det viktigt att inte blanda begreppen privathushåll och privatbostad. Livsmedel kan anses konsumeras inom privathushåll även om konsumtionen sker på annan plats än i en privatbostad, till exempel på en picknick, vid egen matlagning i tillfälligt semesterboende eller liknande. Privata hushåll kan dock inte jämställas med verksamheter som bed and breakfast eller liknande som bedrivs i en privatbostad.

Begreppet ”enskild”

Ordet enskild används i de nämnda förordningarna för att beskriva att den som står för beredning, hantering och lagring som sker i det privata hushållet inte är en del av något av stadierna i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel.

Som nämnts ovan förutsätts att det är enskild/enskilda som står för själva beredningen, hanteringen eller lagringen för att undantaget i förordningen ska gälla. Den eller de enskilda förutsätts även ingå i hushållet. Det innebär dock inte nödvändigtvis att den eller de personer som lagar maten måste vara samma personer

som äter maten. En eller flera medlemmar i ett privathushåll kan stå för matlagningen även om det görs med hjälp som tas in till det som kan anses utgöra det privata hushållet.

Ta in hjälp i hushållet

Ett hushåll kan ta in hjälp med ett eller flera moment i hanteringen av livsmedel utan att det innebär att dessa moment flyttas ut till någon av stadierna i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel. En förutsättning är dock att detta sker för konsumtion inom det privata hushållet och att den som står för det är någon eller några som ingår i hushållet.

Exempel på hjälp som kan tas in av enskilda i det privata hushållet:

- Hyra in en kock för matlagning till vardag eller fest.
- Anlita hjälp med daglig matlagning, inhandling av livsmedel och liknande.
- Anlita en kunnig slaktare för slakt till husbehov.
- Få hjälp av hemtjänst eller motsvarande tjänst med matlagning och inköp av livsmedel.
- Leverera livsmedel till privathushåll, om den enskilda har beställt leveransen separat från inköpet, till exempel med buss eller taxi.

Eftersom den som står för beredningen, hanteringen eller lagringen är en enskild inom det privata hushållet, det vill säga inte en del av stadierna i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel, så räknas den fysiska eller juridiska person som enbart tillhandahåller en sådan tjänst inte som en livsmedelsföretagare. Se art 3.2 i förordning (EG) 178/2002.

Observera att om en sådan tjänst dessutom innehåller en överlåtelse av livsmedel så kan det innebära att den är en del av produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel, till exempel om någon säljer en tjänst där man kommer hem till folk för att laga mat och har med sig ingredienser och råvaror för matlagningen. Det innebär att det kan räknas som ett livsmedelsföretag om tillräcklig kontinuitet och organisation finns.

Att ha med sig utrustning, till exempel en matberedare, särskilda knivar eller liknande, innebär dock i sig inte något utsläppande på marknaden av livsmedel.

Livsmedel som släpps ut på marknaden

Livsmedel som tillagas i ett privat hushåll, men konsumeras i en vidare krets än det privata hushållet, anses som ett utsläppande på marknaden och verksamheten omfattas därför av livsmedelslagstiftningen. Det kan till exempel vara en klassfest, möten inom ideell förening, en bröllopsmiddag, ett arbetsplatsmöte eller liknande. Det innebär dock inte att den som ansvarar för maten eller serveringen per automatik ska betraktas som livsmedelsföretagare. Vanligen bedrivs inte sådan verksamheten med tillräcklig grad av kontinuitet och organisation för att den ska betraktas som ett livsmedelsföretag.

Livsmedelsanläggning, livsmedelsföretag och livsmedelsföretagare

Hyra ut lokaler

Den som äger, hyr ut eller på annat sätt upplåter lokaler åt andra att bedriva livsmedelsverksamhet i omfattas inte av livsmedelslagstiftningen. Lagstiftningen riktar kraven mot den som bedriver livsmedelsverksamheten, inte mot den som hyr ut lokaler, bilar eller liknande.

Bemanningsföretag och liknande

Det är livsmedelsföretagaren som ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls. I den skyldigheten ingår bland annat att se till att personalen har tillräckliga kunskaper för de uppgifter de får. Att ta in personal via bemanningsföretag, konsulter eller liknande kan vara ett sätt att uppfylla det kravet. Den som tillhandahåller personalen har då inte något ansvar för det som livsmedelsföretaget gör. Detta ansvar ligger hos livsmedelsföretaget som hyr in personalen.

En anställd, en konsult, ett bemanningsföretag eller liknande kan aldrig bli en livsmedelsföretagare genom att tilldelas uppgifter inom ett livsmedelsföretag. Ansvaret för en och samma verksamhet kan inte ligga på mer än en livsmedelsföretagare.

Om inhyrd personal har med sig egen utrustning innebär det inte att den som tillhandahåller personalen blir en livsmedelsföretagare. Ansvaret för livsmedelssäkerheten och för att uppfylla alla relevanta krav i livsmedelslagstiftningen ligger kvar hos livsmedelsföretagaren som tar in personalen.

Senast uppdaterad 9 februari 2026 Ansvarig grupp ROR_LH